

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר ישישכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת תזריע ור"ח אייר תשפ"א | הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה במושב

האם לשון הרע לא מדבר אלי?

בפרשתנו אנו קוראים בארוכה על תופעת הצרעת, נגע מסוג מסויים המופיע כדברי חז"ל אך ורק כעונש על דיבור לשון הרע על הזולת. אין זו מחלת הצרעת הקיימת כיום והודברה כמעט לגמרי, אלא נגע מיוחד שמגלה את הרוע הפנימי של דובר לשון הרע. יש שפירשו את המילה 'מצורע' כרומזת על 'מוציא רע' הוא מוציא כביכול את הכביסה המלוכלכת החוצה, את הדברים האמורים להשאר מוסתרים. לכן גם הרעלים שלו יוצאים החוצה...

אבל יותר נכון לומר שהוא מוציא את הרע של עצמו... 'כל הפוסל במומו פוסל' לא אחת אדם מגנה או מוצא את הגנאי בזולתו בנקודות התורפה שלו עצמו. הזולת מזכיר לו את חולשותיו והוא מחפה על עצמו בכך שהוא מגנה אותן...

זהו אולי מה שמכונה בלשון חז"ל 'בעל לשון הרע'!

במקרים בהם אדם כן מתכוון לדבר רע על זולתו באופן מגמתי, כשהוא משתמש בהוצאת דיבה כנשק נגד הזולת – גם החברה שופטת אותו בחומרה, גם המשפט האזרחי ידרוש ממנו פיצוי.

ביחס לאדם כזה צריך להשתמש בהרתעה חמורה, וזה אכן מה שנעשה גם בדין התורה כאשר הוא מגיע למצב של 'מצורע מוחלט' כזה שאינו מקשיב לאיתותים – ויש צורך לבודד אותו לחלוטין מהחברה עד שיפנים את עובדת היותו אלמנט מסוכן...

וגם אם הוא מדבר לשון הרע משיקולים פוליטיים – מה שכמעט מחוייב במקצוע הזה – זה לא הופך להיות לגיטימי, וזה לא פחות מגעיל – וסליחה על הביטוי...

על לשון הרע כזה, רע ומגמתי, קל להבין את הביטוי שהטביע הרב הלפרין והפך למושג פרוסום חזק - 'לשון הרע לא מדבר אלי', לא צריך להזדקק לכך שזה אסור זה פשוט... (שוב סליחה...)

פטפטת

אולם לפעמים הנטייה לדבר לשון הרע איננה מגיעה ממקום של רוע. היצר של דיבור רע על הזולת אינו יצר פיזי, ולדעת חז"ל איננו יצר כלל, להוציא מקרים של נקמה או של מלחמה - הדיבור על הזולת הוא במקרים רבים חלק ממערכת של פטפטת – וכיום גם תכתובת – שממלאה חלל של ריק...

לכן כפרת המצורע בהבאת קרבן של ציפורים המצייצות ומפטטות ללא מעצור, קרבן זה מהווה הקבלה והמחשה לשורש החטא שלו. במקרים רבים, מעצור ליצר הפטפטת, יצמצם למינימום את הלשון הרע שאנו מדברים.

הצורך לפטפט את עצמנו לדעת הוא רצון להתבטא, לתקשר, להיות מעורב... ולמרבה הצער לעיתים קרובות אנו פועלים בדיוק להיפך. את הכח של תקשורת בין אישית אנו מנצלים לפירוד וריחוק וזה חלק מחומר החטא.

זה גם הגורם לפחות במקרים הבלתי מגמתיים ל'פייק ניוז', צריך לפטפט ולהקליד ולציין – אז כמו ציפורים – מציצים בלי דעת ובלי לברר – וגם לפעמים ממציאים...

הפתרון ליצר הפטפוט הוא מילוי פנימי. ככל שאדם יותר בעל תוכן הינו נזקק פחות לפטפוט סרק, גם אם הוא צורך תקשורת בינאישית הוא ימלא אותה בתכנים.

מעשה ברוכל

מעבר לכל, הדרך האמיתית והמוצלחת לחסל את תופעת הלשון הרע הפושה בינינו, וצוברת תאוצה ועוצמה בעידן בו הכל תקשורת – נמצאת בדרכו ושיטתו של הרוכל המפורסם בחז"ל שהכריז על סחורתו ומרכולתו כי הינו מוכר סם חיים, ולכשנתבקש לספק את הסחורה – 'מכר' את הפסוק 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב – נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה'.

מה חידש אותו רוכל ומה הלהיב את השומעים ביניהם אנשים נכבדים כרבי ינאי האמורא המלומד?

הרוכל ניצל את יצר הביקוש ל'מציאות' ולמתנות הקיים אצל כל אדם והוא מנסה להעביר מסר של סחורה אטרקטיבית במחיר אפסי. האם הוא סיפק את הסחורה? הכיזד?

הרוכל הצביע על שמירת הלשון ונצירת השפתים כאמצעי לאיכות חיים! הוא לא מתכוין להציע חיי עולם הבא, וגם לא להבטיח 'שכר' בעולם הזה – הוא פשוט מלמד על רגל אחת שיטה לשיפור איכות החיים.

דומנו כי ניתן לכלול בהצעתו לא רק את המחסום לדיבור השלילי. זהו רק הצעד הראשון. האדם מחפש נושאי שיחה ומימוש של הדיבור שלו. לשם כך הוא מייצר חדשות ומנקז פסולת כדי ללעוס אותה ולהעלות גירה. **ברגע שהוא יסור מהרע הזה הוא יתחיל לראות את היופי והטוב שבסובב והם ישמשו לו נושאי חויה ושיחה. זו כוונת המשך המסר של דוד המלך בתהילים אותו משווק הרוכל. 'סור מרע ועשה טוב'!**

במקום לפטפט רע, קום ועשה טוב, כשתהיה טוב – גם תראה את הטוב, זה בדוק!

חודש אייר

חודש אייר נקרא בתנ"ך 'חודש זיר', הוא חודש של אור – כותב מהר"ל, מזג האוויר הממוצע והממוזג, היום הארוך והימים שטופי השמש – הם זמן של אור... ועוד הוא מוסיף: אור הוא זמן של כבוד, כשהכל מואר וברור אפשר למצא את הטוב בכל אחד, ולתת את המקום הנכון לכל אחד ולכל דבר. לא בחינם 'ערב' הוא לשון ערבוב, ובקר לשון 'ביקור' זה אומרת ביקורת חיובית המבדילה נכונה בין דבר למשנהו ומוקירה את הראוי ליקר. (לכן נענשו בו תלמידי ריב עקיבא על שלא נהגו כבוד זה בזה).

את החודש הזה – אנחנו מוכרחים לנצל השנה לראות הכל באור חיובי, בהארת פנים, כי הקב"ה האיר פניו על יושבי ארץ הקודש, והחזיר לנו את השיגרה ואת החיים הנורמליים – אבל לא כדי שנוכל להתכתש ולצפות במלחמות הפוליטיקה וכיוצא בהן, אלא כדי שנביא את עצמנו ואת סביבתנו לכבוד הדדי ולחיים של הארת פנים זה לזה.